

SENSORVEILEDNING

Emnekode:	SAM103 Samfunnskunnskap, historie og geografi
Emnenavn:	L-SAM10321 Samfunnskunnskap, historie og geografi (Høst 2023) LMUSAM10321 SAM103 Samfunnskunnskap, historie og geografi (5-10) (Høst 2023)
Eksamensform:	Muntlig
Dato:	13. desember
Faglærer(e):	Nicola Karcher Majken Jul Sørensen Gitte Motzfeldt
Eventuelt:	Eksamineringen foregår fysisk på høyskolen i Østfold

Individuell muntlig eksamen.

Varighet: ca. 30 minutter.

Ingen hjelpemidler tillatt.

Karakterregel: A-F. Intern og ekstern sensor.

Emneansvar: Majken Jul Sørensen

Eksaminatorer: Nicola Karcher, Majken Sørensen og Gitte Motzfeldt

Vurderingskriterier basert på karakterskala som benyttes av høyskolen:

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Ønskelig kompetanse:

- Avgrense og besvare oppgaven/tema
- Vise selvstendighet, forståelse og refleksjon
- Reflektere og drøfte/argumentere ved å trekke inn teori og kunnskap på en selvstendig måte
- Kan i stor grad vurdere og drøfte sammenhenger i tema
- Hensiktsmessig og selvstendig bruk av fagbegreper - nøkkelbegreper og innholdsbegreper
- God struktur og formidling

Strykarakter viser svært liten grad av måloppnåelse på alle områder

For alle tema

Temaene det eksamineres i glir over i hverandre, og det er ikke fasitsvar til hvert tema. Studenten velger hva som bør vektlegges/trekkes inn for å belyse temaet på best mulig måte og for å arbeide mot de generelle vurderingskriteriene. Presiseringene under de ulike valgbare temaene kan derfor sees på som kunnskap, teorier og begreper som kan være med på å belyse temaet på fornuftige måter.

Fagdidaktikk er integrert i undervisningen. Det er derfor hensiktsmessig å trekke inn fagdidaktiske refleksjoner underveis i eksaminasjonen. Studentene har hatt undervisning om fagfornyelsen med spesielt fokus på kompetanseutvikling og kritisk tenkning. Studentene har også arbeidet eksemplarisk med ulike didaktiske øvelser der fokuset er dybdelæring, utforsking og kompetanseutvikling.

Samfunnskunnskap

1. Det kommunale selvstyret og velferdsstaten

Den nordiske velferdsstatsmodellen og «velferdskommuner». Politisk desentralisering og lokaldemokratisk styring. Argumenter for desentralisering med hensyn til nærhet, lokalkunnskap, effektivitet, befolkningens preferanser og maktspredning. Kommunenes økonomi og oppgaver (tjenesteyting, forvaltning og samfunnsutvikling) i spenningen mellom lokaldemokrati og nasjonale føringer med lover bestemt av Stortinget. Kommuner og fylkeskommuners plass i den demokratiske styringskjeden. Lav valgdeltakelse i lokalvalg som utfordring for lokaldemokratiets legitimitet. Mulighetene for innflytelse på lokaldemokratiet mellom valg gjennom høringer, særgrupperåd og andre former for deltakelse. Debatten om kommunenes antall/størrelse og behovet for et fylkeskommunalt nivå.

2. Politiske aksjoner og norsk politikk

Utenomparlamentariske aksjoner som en type politikk som pågår «ved siden av» den demokratiske styringskjeden og forsøker å påvirke den tradisjonelle politikken gjennom alt fra underskriftsinnsamlinger til sivil ulydighet, ofte organisert gjennom sosiale bevegelser/folkeaksjoner. Aksjoners effektivitet sammenlignet med andre typer av politisk arbeid. Relasjoner til andre aktører utenfor den demokratiske styringskjeden, eksempelvis media og domstoler. Sivil ulydighets historiske rolle i å utvikle sivile og politiske rettigheter som er selvinnlysende i Norge i dag. Debatten om sivil ulydighet som en trussel mot demokratiet eller en demokratisk sikkerhetsventil. Eksempler fra undervisningen og pensum: Kampen mot utbygging av Alta-Kautokeino vassdraget (Alta-saken), Kampanjen Mot Verneplikt og aksjoner på kunstmuseer for å vekke oppmerksomhet om klima og miljø.

Historie

1. Holocaust i Norge i et europeisk perspektiv – kjennetegn og utviklingstrekk

Holocaust i Norge, med vekt på antijødiske tiltak frem mot arrestasjon og deportasjon. Drøfting av okkupasjonsmaktens og Nasjonal Samlings rolle. Gjennomføringen av deportasjonene og deres konsekvenser for det jødiske samfunnet i Norge. Refleksjoner over jødisk liv i Norge i årene før okkupasjonen og former for latent antisemittisme i Norge før 1940. Kandidaten bør knytte temaet opp til fremveksten av fascismen og nasjonalsosialismen. Rasetenkningens betydning i den nasjonalsosialistiske ideologien og ideen om folkefelleskapet. De mest sentrale elementer i statlig antisemittisme, segregeringsprosessen, forfølgelsene og tilintetgjørelsen under nasjonalsosialismen. Holocaust og folkemord som begrep bør drøftes, samt antisemittismens mest sentrale elementer og betydningen av rasisme og rasetekningen. Kandidaten bør også redegjøre for hvordan å undervise om temaet i skolen og eventuelle utfordringer ved det, også i lys av dagens situasjon i Midtøsten.

2. Den moderne antisemittismens utvikling og dens konsekvenser frem til 1945

Antisemittisme som begrep og dens ulike former ved et utvalg av eksempler, blant annet Norge. En oversikt over antisemittismens historiske utvikling med særlig vekt på det moderne rase-begrepet. Aspekter som kristen forfølgelse og antijødiske kristne stereotyper bør kunne trekkes inn, men utgjør ikke hovedvekten. Antisemittisme som sosial og politisk bevegelse, jødeparagrafen i den norske grunnloven av 1814 og ideen om jødene som et fremmed element under nasjonsdanningsprosessen i Norge i det 19. århundre. Statlig antisemittisme og forfølgelse i det nasjonalsosialistiske Tyskland med blant annet fokus på ideologi. Former for latent antisemittisme i Norge i første halvdel av det 20. århundre. Holocaust og dens overordnede ramme bør trekkes inn, og i denne forbindelse de mest sentrale stegene mot arrestasjon og deportasjon av jødene i det okkuperte Norge drøftes. Kandidaten bør også redegjøre for hvordan å undervise om temaet i skolen og eventuelle utfordringer ved det, også i lys av dagens situasjon i Midtøsten.

Samfunnsgeografi

1. Europeiske nasjoner som konstruerte fellesskap i tid og rom

Hva er en nasjon og hva menes med en nasjon som et forestilt fellesskap. Hva skaper og opprettholder et forestilt fellesskap og hvilken rolle kan språk og identitet spille for en nasjon? Nasjoners opprinnelse og symbolikk. Grenser og identitet; kulturelle avgrensinger som «vi» og «dem». Nasjoners innlemmelse i nasjonalstater, føderalisme og regional nasjonalisme. Nasjonalisme som politisk ideologi. En nasjonalstat der befolkningen utgjør en nasjon; altså en språklig, historisk og kulturell enhet. Endringsprosesser i tid og rom, essentialistisk/konstruktivistisk. Geografiens betydning for grenser og samfunnsutvikling. Endring av territorier og grenser over tid. En konstruktivistisk forståelse av den politiske geografien. Den fysiske geografien og naturressursers betydning for politisk territorialitet og samfunnsutvikling. F.eks. anvendt på Spania og Baskernes nasjonsbygning eller Bosniakker i Bosnia-Herzegovina. Norge med samene.

2. Statens som folkets samlende eller splittende organisator av folket

Hva er en nasjonalstat og en stat? En stat som en selvstendig politisk enhet med et klart definert territorium. Fullstendig suverenitet med definerte grenser. Statsinstitusjoner som opprettholder og verner om samfunnet. En nasjonalstat der befolkningen utgjør en nasjon; altså en språklig, historisk og kulturell enhet. Hva kan det innebære at staten har legitime former for maktutøvelse overfor borgerne i staten? Hvordan kan vi forstå staten med dens makt over sine borgere? Sentripetalkrefter – samler en stat. Sentrifugalkrefter – svekker en stat. Louis Althusser, Weber, Foucault og Gilles Deleuze er alle samfunnsvitere som utviklet ulike syn på makt, og statens maktbruk. Undertrykkelse og makt over nasjoner. Statsløse og feilslåtte nasjoner? Staten som en splittende og samlende enhet, og en aktiv organisator av befolkningen.

Kandidaten kan gjerne også trekke på statlig imperialisme og kolonisering; kolonisering som territorielle maktstrategier og endring av grenser. Statens legitimering av makt gjennom territoriale prosesser. Imperialisme på systemnivå – ulike former for maktutøvelse. Utvikling og betydningen av grenser som sosiale konstruksjoner og «Frontiers»/samhandlingsområde som livsgrunnlag for befolkningsgrupper. Stater, nasjoner og nasjonalisme under og etter koloniseringen. Samlende og splittende krefter som årsak til konflikter i dag i Europa og Afrika. Afrika – fanger i europeisk politisk geografi og forståelse av staten? Eksempler: Afrika med Kongo, Sør-Afrika, West-Sahara, Arktis regionen og Vest-Europa.

Felles for begge oppgavene: Geografiens kjerne- og innholdsbegreper som analytiske konstruksjoner: Sted, rom, territoriet/territorialitet, skala, nasjon, nasjonalismer, stater, identitet, primordialisme, grenser, imperialisme, kolonisering, geopolitikk, suverenitet og separatisme.

Didaktisk fokus: Kompetanseutvikling (ferdighetstrening), Tren Tanken, kritisk tekning og utforskning. Begrepsforståelse